

TESTVÉRISÉG

**Kézirat
szabadkőművesek
számára**

Cuprinsul :

Zilele de lucru.
Şedinţa Federaţiunii lojelor de rit Joanit.
Şedinţa Cons. Fed. Mării Loje Naţionale din România
Părerii şi propunerii în chestia solidarităţii frăţeşti : I. Cuvântarea
de deschidere rostită de Onorabilul lojei Aurora din Braşov II. Pro-
punerea lojei Bihor din Oradea-Mare în vederea unui program comun.
Congresul Ligei la Paris.
Fr. G. K. L. : Muzeul francmasonic din Bratislava
Francmasoneria în beletristică.
BCU Cluj Ştiri din ţară şi străinătate
Bibliotecă Cluj

Tartalom :

Munkanaptár.
Jön a nehéz tél.
A Jánosrendi Szövegségtanács ülése.
A R. N. Nagypáholy szövegségtanácsi ülése
Vélemények és javaslatok a testvéri szolidaritás
kérdéséről : I. a brassói Aurora főmesteri megnyitójá,
II. a nagyváradai Bihar javaslata a közös programról.
Az 1931 évi párisi Ligakongresszus.
G. K. L. t. : A pozsonyi szks muzeum
Szabadkőművesség a szépirodalomban
Hirek a nagyvilágból.
Belföldi szabadkőművesség.
Hirek a páholyokból.

Inhalt :

Arbeitstagung.
Der strenge Winter naht.
Bundsratsitzung der Johannislogen.
Bundsratsitzung der Marea Logă Naţională
Anträge über die Solidaritätsfrage.
Pariser Ligacongress
Br. G. K. L. : Das Freimaurer—Museum in Pressburg.
Die Freimrerei in der schönen Literatur. — Nachrichten.

MUNKANAPTÁR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvár keletén. Helyiség: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 óraker. Páros szerdákön értekezlet — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 óraker. Közbeeső hétfőn értekezlet — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos, str. Reg. Carol 69.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 óraker. — Profáncim: dr. Ioan Hozan Str. Reg. Carol No. 56.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 óraker. Profán cime: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Corcordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden pénteken este fél 9 óraker. — Profán cime: Dr. Szöllőssi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Bethlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 óraker. — Profáncim: Dr. Péterfi István orvos, Piaţa Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Oradea—Nagyvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2 sz. II. em. Munkanapjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 7 óraker. Páros hétfőkön értekezlet. — Profáncim: Dr. Edelmann Menyhért orvos, Rimanóczy-uca 12.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 óraker. Páratlan hétfőkön tisztli értekezlet. — Profán cime: Rosenthal Mór ügyvéd, Timişoara, Bulv. Reg. Maria No. 6, Magánügy.

Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 óraker. A hó első hétfőjén értekezlet. — Profán cime: Ernst Heitz, Direktor der „Ojelul Böhlei“, Bucureşti, I. B-dul Domniţei 1.

Kölcsey (Satumare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarossziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabadkőműves-irodalom

Lennhoff Eugen: Die Freimaurer. Ihre Geschichte, Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: La Franc = Maçonnerie Frs. 12.—

O. Caspari: Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.

A. Daiber: Elf Jahre Freimaurer (Logen Geheimnisse) Rm. 1.—

Geischer: Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken Rm. 1.—

Hornfeffer: Die Freimaurerei Rm. 1.20

Keller: Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“ Rm. 2.—

Neumann: Die Freimaurerei Rm. 1.20

L. de Ponciu: Hinter den Kulissen I. Das Freimaurertum der Revolution Rm. 3.5)

II. Judentum und Weltumsturz Rm. 4.—

Schwarz—Bostonitsch: Die Freimaurerei Ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken-illust. Rm. 7.20

Das Geheimniss des Freimaurers von einem Bruder Meister Rm. 5.—

Leadbeater: Das Verborgene Leben in der Freimaurerei Rm. 15.—

Heinrich: Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie Rm. 5.60

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatala utjá 1.

Kiadó

TESTVÉRISÉG

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

Jön a nehéz tél

„Az általános gazdasági válságnak legtöbb országban — így országunkban is — olyan következményei vannak, amelyeknek lokalizálása, adott lehetőségek közötti megoldása, enyhítése semmiféle halasztást nem tűr. Nem az éhezés és fagyoskodás, hanem az éhezés és megfagyás problémája kiált, mint égő vád, gazdasági és társadalmi berendezésünk ellen és mint mulasztást nem tűrő probléma minden érző ember felé. Az erdélyi, de az egész romániai szabadkőművesség emberi és erkölcsi kötelessége e kérdés megfelelő megoldását, keresztülvinni. Saját kenyérünket kell — ha másképpen nem megy. — megkisebbiteni. Elsőrangú szükségleteink egyrészéről kell lemondanunk. Akinek van, az nemcsak jövedelméhez, de tőkéjéhez is nyuljon hozzá. Annak nem szabad megfőrtennie, hogy emberek száza, ezrei, de akár egyetlen ember is az éhenhalás és megfagyástól ne legyen megvédve.“

Igy jajdul immár az egész romániai szabadkőművesség fülébe Fekete Andor t.-nek e pillanatban legidősebb indítványa, mely minden más sürgős tennivaló előtt is a legsürgősebbet, embertársainknak az éhenhalástól való megmentését teszi elsőrendű feladatunkká és kötelességünké. Jánosrendi szövetség-tanácsunk az indítványt, mint szövetségtanácsi határozatot, haladéktalanul szétküldötte, hogy egy napot se késsék a beszerzés munkájának megindítása. A Nemzeti Nagypáholy szövetségtanácsa skótritusu testvérpáholyainknak is megküldötte, hogy azok is siessenek résztvenni ebből a mindennél fontosabb s minden eddiginél nagyobb arányúnak igényelt emberbaráti munkából. És itt is, ott is, olyan keleteken, ahol páholyaink dolgoznak, hallik már a kalapács ritmusos csengése. Testvéreink megkeresték a hatóságokhoz vezető legrövidebb utat s azokkal karöltve igyekeznek a legjobb módját megtalálni a segítség helyi megoldásának. Még nem látjuk az állam, a városok, a megyék, a községek hozzájárulásának arányait, pedig ezek a hozzájárulások szolgálják a kiindulás alapját, ezek szabják meg az akció méreteit s ezektől függ jórésben, hogy példájukkal mennyire tudják megmozdítani az amugy is agyonterhelt társadalmunk nélkülözhető értékeit. A segítség beszerzésének munkájában résztvevő testvéreinknek talán egyik legelső feladata éppen az lesz, hogy a hatósági hozzájárulások összegét a lehető legmagasabbra igyekezzenek megállapítani, másrészt ellenőrzésük állandó éberségével odahatni, hogy a segélyezésre az idők során befolyó és rendelkezésre bocsátott összegek valóban a segélyezés céljaira s valóban a legjobban rászorultak kezéhez jussanak el.

Ez a tél a romániai szabadkőművesség egyik legnagyobb erőpróbája lesz. A magunk és testvéri láncunk társadalmi dolgozó és hatóerejének legnagyobb megfeszítése. Akkor a mi erőnk és annyi a mi értékünk, amennyit embertársaink javára hasznossá tudunk tenni. Nem holnap. Ma. Még ezen az őszön, még ezen a télen.

Beszámoló a Jánosrendi Szövetség- tanács szeptemberi üléséről

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Symbolikus Páholyai Szövetségének szövetségtanácsa f. évi szeptember hó 25-én Brassó kel.-én tartott ülésének lefolyása a következő volt:

L. Servatius, h. nagymester, az ülés elnöke, megnyitván az ülést, üdvözölte a megjelent tanácsosokat, köztük *Sándor* József tb. nagymester tv.-t és dr. *Fekete* Andor t.-t, a Bethlen G. kiküldöttét, akik más keletéről tették meg a hosszú utat, hogy az ülésen jelen lehessenek. Azután mély megilletődéssel, kegyelettel emlékezett meg a szövetség halottairól és pedig Kohn Adolf, Vass Gusztáv és Hank Albert tt.-ről, kik valamenynyien a Concordia □ révén kapcsolódtak be láncunkba és a legutóbbi ülés óta az örök keletbe költöztek. A kancellár t.: felolvasta a múlt ülés jegyzőkönyvét, melyet a szövetségtanács módosítás nélkül elfogadott. Az elnöklő h. nagymester tv. ismertette a Cons. Federal október hó 4-iki ülésének tárgysorozatát s felkérte a szövetségtanács illetve a Cons. Fed. tagjait, hogy az ülésen minél nagyobb számmal vegyenek részt. Majd felolvasta az új alkotmány előszavát, mely a jánosrendi páholyok történetét rövid összefoglalásban adja elő az egykori Magyarországi Symbolikus Nagypáholy megalakulásától kezdve az új alkotmány megalkotásáig terjedő időben. Ezt a szöveget a Consiliul Fed. okt. 4-iki ülése elé terjesztette szövetségtanácsunk, mely annak szövegét jóváhagyta. A kancellár t.: a páholyok beérkezett jelentése alapján beterjesztette jelentését az 1930. évről. Ismertette a páholyok működését ez évben és a szövetségtanács munkáját. A szövetségtanács a jelentést elfogadta s elhatározta, hogy az egyes páholyoknak megküldi.

A kancellár t.: jelentést tett a jánosrendi páholyokról, azok munkásságáról a szövetségtanács üléséig terjedőleg. A jelentésben közölte, hogy a szövetségtanács a *Bibescu* herceg nagymester repülőbalesete alkalmával történt szerencsés megmenekülésekor örömét fejezte ki a nagypáholyoknak. Április havi ülésén elfogadta, illetve jóváhagyta a Concordia □ új ügyrendjét és kimondta a Dacia Felix ideiglenes elaltatását Kolozsvár keletén. A páholyok munkásságáról jelentette, hogy az a rendelkezésre álló jelentések-ből megállapíthatólag a rendes mederben folyik: a tt.: általános vagy aktuális tárgyakról tartanak előadásokat s azokat megvitatják. Jelentette továbbá, hogy a Concordia □ szabadművészeti múzeumot létesített, melyet a szövetségtanács a jánosrendi symb. páholyok szövetsége múzeumának nyilvánított; a Bihar □ kezdeményezése volt a magyar székesség büszkeségének, Kazinczy Ferenc tv.: halála 100 éves évfordulója alkalmából rendezett országos jellegű ünnepség, melyen a Bihar □ egyik tagja, dr. Tabéry Géza t.: mondotta az ünnepi beszédét. Végül mint harmadik jelentős ese-

ményt említette a »Testvériség« szk. lap alapítását a kolozsvári Unio □-beli néhány tvv. részéről. — Jelentette, hogy dr. Déznay Viktor tvv., a Pax □ tagja az ifjuság szellemi Olimpiaszáról nagyszerű előadásokat tartott részint belföldi □ □-ban, részint külföldön □ □-ban és profánoknak is, legutóbb a párisi liga-kongresszuson. Végül jelentette, hogy a Pax és Concordia □ □ közös jánosnapi munkáján az összes jánosrendi □ □ képviseltették magukat. Ez a munka a tvv.-i szolidaritás intenzívebbé tétele céljából hozott határozatokat, melyeket a szöv. tanács ülése külön pontban tárgyalt. — A jelentés megemlékezett a szövetség örök keletbe költözött tagjairól, Ferenczy Gyula, Marinkovics Péter, Kohn Adolf, Vass Gusztáv és Hank Albert tvv.-ről, kiknek érdemeit röviden jellemezte. A tvv.-i szeretet megnyilatkozásaképpen jelentette, hogy az Auróra □ Bíró István tvv.-t, a □-nak éveken át volt főmesterét, a páholy és a szk.-ség körül szerzett érdemei elismeréséül tb. főmesterévé választotta; beszámolt továbbá az Unio □-nál történt tb. választásokról is, ahol kiváló szkv. érdemeket jutalmaztak dr. Páter Béla, dr. Mezey Sándor és Vásárhelyi Boldizsár tvv. tb. főmesterré választásával s végül, hogy Sándor József tb. nagymestert, az Unio □ tb. főmesterét tvv.-ei 45 éves szk. munkássága alkalmából meleg ünneplésben részesítették, s a szövetségtanács is üdvözölte őt ebből az alkalomból. A szövetséghez tartozó páholyok számára és a tagok számára vonatkozólag a jelentés a következő adatokat közölte: a Traian □ Brassó kel.-én ezévi szeptember hóban megkezdte a munkát, s így a szövetség aktív páholyainak száma 9. Örök keletbe költözött 5 tvv., a szövetségből kilépett 6 tvv. Felvétetett 29 tvv., affiliáltatott 3 tvv. II. fokú díjmelésben részesült 25 tvv., III. fokú-ba emeltetett 25 tvv. A jánosrendi szövetség tagjainak száma: 507. A jánosnapi munkán hozott határozati javaslatokat a szövetségtanács elfogadta és azokat a Cons. Fed. okt. 4-iki ülése elé terjesztette.

A szövetségtanács egy tvv. azon indítványával foglalkozott, hogy létesítsünk sürgősen és haladéktalanul, minden formaság elhárításával közvetlen kapcsolatot és állandó érintkezést Kelet-Európa szabadkőművesei között, mert a közös helyzet, közös problémák megoldása közös megbeszélés útján könnyebben lehetséges. Ezért kívánatos volna az indítvány szerint, ha a Liga legközelebbi kongresszusát Prágában vagy Belgrádban tartaná, vagy pedig külön kongresszust rendezne az említett városok valamelyikében, vagy más kelet-európai államok részére. A szövetségtanács határozatában hangsúlyozza, hogy bár az indítvány sok helyes megállapítást tartalmaz, azonban a gazdasági helyzet miatt nem tartja megvalósíthatónak és ezért bővebben nem foglalkozott vele.

A főkincstáros tvv. jelentette, hogy a kincstárban 30.271 lej van, azonban a jánosrendi □ □ szövetsége a Nagypáhollyal szemben ez év első felére fennálló anyagi kötelezettségének még nem tett eleget. E kötelezettség teljesítéséhez pedig mintegy 34.000 lej szükséges, vagyis a kincstárban lévő

összeg nem elegendő a kötelezettség fedezésére, nem is szólva a szövetség egyéb szükséges kiadásainak fedezéséről. Javasolta, hogy a páholyokat szólítsuk fel első félévi hátralékaik haladéktalan beküldésére. Mivel pedig a páholyok hozzájárulása a szövetség központi szervének fenntartásához nem elegendő, s a páholyok különben sem egyformán veszik ki részüket a hozzájárulásból, emeltesék fel e hozzájárulási összeg és osztassék fel arányosan a □ □ között. — A szövetségtanács tudomásul vette a főkincstáros t. jelentését azzal, hogy készítsen a főkincstáros t. tervezetet arról, milyen mértékben kellene a páholyok hozzájárulási összegét emelni, hogy ennek arányos szétosztásával a szövetség legszükségesebb kiadásai fedezhetők legyenek. A főalimizsnás tv. jelentése szerint a szövetség özvegyperselyében 30.905 lej van.

Jelentését a szöv. tan. tudomásul vette.

A szövetségtanács ezután az Aurora □ azon indítványát tárgyalta, hogy tartsák ezentul a □ □ tisztikar választását a szk. év végén, május hóban, az ujonnan megválasztott tisztikar pedig a jánósnapi munkán tenné le a fogadalmát. Így elkerülhető volna, hogy a szk. év mintegy ketté szakadjon s az új főmester egy évig megszakítás nélkül vezetné a □-t. A szövetségtanács az indítványt helyeselte s elhatározta, hogy azt a Cons. Federal okt. 4-iki ülése elé terjeszti.

Dr. Fekete Andor, a Bethlen G. □ kiküldötte indítványt terjesztett elő a munkanélkülieknek a hatóság segítségével való támogatására. Az akció minden páholyban megbízott tt. részéről indítandó meg s ezek a maguk működéséről számot adnának a □-nak. A szövetségtanács az indítványt elfogadta és elhatározta, hogy az országos megszervezés végett a Cons. Federal okt. 4-iki ülése elé terjeszti. A szöv. tan.-nak e tárgyra vonatkozó határozatát a □ □-nak azonnal megküldötték.

A Nemzeti Nagypáholy szövetség- tanácsának ülése

E hó 4-én a Román Nemzeti Nagypáholy szövetségtanácsa is megtartotta ülését. A rendkívül gazdag programot felölélő tanácskozásokon a kalapácsot délelőtt *Bibescu* nagymester t., délután *Servatius* h. nagymester t. vezette. Nagym. t. üdvözölte az egybegyűlt tanácsosokat és az ülést megnyitotta. Kimondták, hogy a múlt ülés jegyzőkönyvét a decemberi konvent elé terjesztik hitelesítés végett, azután felolvasták a skót ritusu páholyok, majd a jánosrendi páholyok múlt évi munkásságáról szóló jelentéseket. Mindkét jelentést tudomásul vették, valamint a Dacia Felix eltatását is. Főkinctáros t. jelentése után, mely szintén tudomásul szolgált, a jótékonsági bizottság jelentése következett, érdemleges jelenteni valók nélkül. Bejelentette ezután a főtitkár, hogy a nagypáholyt ujabban 4 külföldi főhatóság ismerte el. A skót páholyok részéről egy új szövetségtanácsost választottak.

Az új alkotmány előszavaképpen elkészült a skótritusu és jánosrendi páholyok története. Mindkettőt felolvasták és elfogadták. Az új alkotmány végleges megszövegezését a decemberi konvent feladatává tették.

Foglalkozott a nagypáholy szövetségtanácsa programmszerint a kisebbségi kérdéssel is. Elhatározta, hogy *Coşoiu* Romulus t.-nek, a *Pythagoras* p.-ban decemberben tartott előadását sokszorosítva minden páholyoknak megküldik letárgyalás végett.

A jánosrendi szövetségtanács még a múlt évben két indítványt terjesztett fel (a Bihar és Aurora pp indítványait) a békenap ügyében. Most a szövetségtanács úgy határozott, hogy nemcsak a páholyokban, de a profán nagyközönség körében is felszinen kell tartani a béke gondolatát. A sajtó útján propagálni kell azt az eszmét, hogy az iskolákban és a nagyközönségnek meghatározott napokon a békéről előadásokat tartsanak. Viszont a *L'Entente Pacifiste Internationale* affilialiási kérése ügyében a döntést későbbre halasztották.

A svájci Alpina nagyp. rituálékát kért. Kérését teljesítik. Az A. M. I. a romániai szabadkőművesség történetét kérte, aminek megküldését határozták.

Tárgyalta és elfogadta a Cons. Federal a jánosrendi szövetségtanács indítványát, melyet a munkánélküliek támogatására megszervezendő akció ügyében tett. Az indítványt a skót ritusu páholyoknak is megküldik az akció beszerzése végett. Ugyancsak megküldik a skót páholyoknak a temesvári jánosnapi határozatokat, megszivlelés és megtárgyalás céljából. Egyébként a Cons. Federal a gazdasági viszonyokra való tekintettel úgy határozott, hogy a M. L. N. R. jubileumi ünnepségét nem tarja meg s így a szks. kongresszus Bukarestbe való meghívása is elmarad. Az Aurora, illetve a jánosrendi szövetségtanács által benyújtott alkotmánymódosító indítványt a páholytisztviselők választási időpontjának májusába való áthelyezéséről a Cons. Federal a decemberi konvent elé utalta.

A hatalmas program letárgyalása után este 9 órakor meleg hangulatban a fehér asztalnál találkoztak ismét a tanácsosok. Rövid beszédek hangzottak el, melyek még jobban elmélyítették a két szövetség testvéri együttműködését.

(-k -a)

Vélemények és javaslatok a testvéri szolidaritás kérdéséhez

A temesvári jánosünnepi munka határozata valamennyi testvérpáholyban élénk visszhangot keltett s a szövetségtanácsot is foglalkoztatta. A Testvériség, mely éppen azzal a céllal indult, hogy a páholyok közötti összetartozandóság érzését növelje, továbbra is felszinen tartandónak véli ezt a kérdést, mert a teljes belső szolidaritás kiépítése előtt nem is gondolhatunk arra, hogy kifelé eredményes társadalomjavító és átalakító befolyásokat tudjunk gyakorolni. Ezért minden olyan tömören összefogott véleményt és hozzászólást, mely a problémát a megoldáshoz közelebb viszi, szívesen közreadunk. Ezuttal a brassói Aurora főmesterei megnyitóját közöljük, mely a munkaévet a testvéri szolidaritás elmélyítése jegyében indítja útjára s ha gyakorlati utmutatásokat nem is ad, elmélyedésre készítet és ezzel visz a célhoz közelebb. Közöljük továbbá a Bihar átiratát a Szövetségtanácshoz, mely már gyakorlati javaslatot tartalmaz, amely kiindulópontjául szolgálhat a gyakorlati megoldást célzó folyamatnak, melyre más oldalról a temesvári határozatok szolgálnak értékes indításokkal.

Nagy ujjáépítés munkája vár reánk

— Az Aurora főmestere a testvéri szolidaritásról —

Talán még soha nem volt az összetartásra nagyobb szükségünk mint ma. A szolidaritás magvetése a felvételnél történik. Mindnyájan jól tudjátok, hogy a keresőtől igen sokat kívánunk. A mi mértékünket nem egykönnyen üti meg valaki. Már a „jóhirű szabad férfit” kifejezés is sokat mond, de nekünk ez nem elég. Kívánunk önzetlen, áldozatkész szívet, magas szellemi színvonalat, lankadatlan munkát és kívánjuk ezen felül, hogy a kereső mindezekért semmi ellenszolgáltatást ne várjon, erre ne számítson, hanem hajlandó legyen folyton adni, anélkül, hogy kapna is valamit. Csak az ilyen kereső való közénk, csak az ilyen keresőből alakult szövetség lehet szolidáris és végeredményben csak az ilyen kereső lelheti meg nálunk azt a szellemi kincset, mely csak az igazi szks léleknek lehet osztályrésze. Ez a kincs pedig egy a hétköznapinál magasabb életforma: ez maga a szkség.

Mély megilletődéssel kell a szentély küszöbét átlépnünk, hol az emberiség legjobbjai fűztek láncot és szellemalakjuk most is köztünk lebeg. Hát olyan, természetes az, hogy egy Goethét, egy Lessinget, egy Kazinczyt testvéremnek szellemi elődömnök vallhatok? Kérdemteltem ezt csupán azzal, hogy a tv.-eim valaha, mint jóhirű szabad férfit magukhoz méltónak találtak? Bizonyára nem! De erről sajnos sokszor megfeledkezünk, viselkedésünkkel profanizáljuk a páholyt. És büntetésünk, hogy zavarossá és élvezhetelenné tesszük a magunk és tv.-eink részére egy magasabb életforma tisztá nektárját.

Ha most azt vizsgáljuk, hogy miként akadhatnak közülünk olyanok, akik ezt a számunkra hozzáférhetővé tett magasabb életformát semmibeveszik, elhanyagolják, sőt rosszindulattal elárulják; akkor mi szksék, kiknek kötelességünk a megértés, azt észleljük, hogy vannak sajnálatraméltó vakok, kiknek elborult szemén a szkség világossága nem tud áthatolni. Vannak lelki aggastyánok, kiknek eszményképei kialvóban vannak és akik már lelkesedni nem tudnak. És találkozzunk tévelygőkkel, akik a szkség oltalma alatt sebezhetetleneknek hitték magukat és

akiket a profán élet mégis sebekkel borított és akik ezekért a sebekért nem magukat, nem a profán életet, hanem a szakszűrést teszik felelőssé. Az ilyen testvérek nem egyszer száraz ágaknak bizonyulnak a szakszűrés fáján. A jó kertész megvizsgálja és ha csakugyan nincs bennük élet, lenyesi őket, mert a fa előbbrevaló, mint az ágak.

Ez a jó kertész pedig senki más, mint a szakszűrés *ébredő lelkiismerete*. Vizsgáljuk hát meg szíveinket, hogy a kertész ne ítéljen bennünket is száraz ágaknak.

* * *

Lássuk most már, hogy mi, akik legalább külsőségekben ragaszkodunk a szövetséghez, átéljük-e, átérezzük-e azt a magasabb életformát, melyet a szakszűrés nyújt? Erre az a felelet, hogy inkább sóvárogjuk, mint éljük és inkább sejtjük, mint érezzük és ebben mindnyájan hibásak vagyunk és mentségünk, hogy emberek vagyunk. Sóvárgásunk azonban csalhatalan és biztató jele annak, hogy erős akarattal és önfegyelmel, de elsősorban mélyreható elmélkedéssel eljuthatunk a szakszűrés magaslatára. Ha mindannyiunk gondolatai e cél felé irányulnak, el kell, hogy érjük azt.

Ha ezt a tárgyat kalapács alá vesszük, felmerül majd a kérdés, hogy mi is a szakszűrés szolidaritás, vannak-e határai? Nem lehetetlen-e azt követelni, hogy mindenben, minden egyes tv.-el és a szövetséggel szolidárisnak érezzem magamat? Követnem kell-e az egyes tv.-t akkor is, ha olyan utra tér, mely az én felfogásommal ellentétes?

Megmondhatom előre, hogy szerintem a kérdés ilyetén izekre taglalása nem viszi az ügyet előre. Olyan esettel állunk szemben, melynek megoldása könnyebb, ha nem bocsájtunk a részletekbe.

Miként a családi életben a testvéri szeretet nincs paragrafusokba szorítva, úgy a mi egymáshoz való ragaszkodásunk sem lehet. Ha a mi testvériségünket a vérszerinti testvériséggel vetjük egybe, azt látjuk, hogy sok esetben könnyebb nekünk egymással megérteni, hiszen *magunk választjuk egymást*, amit a vérszerinti testvérek még nem tehetnek. Hány esetben fordul elő, hogy a család szentélye a legádázabb viszályok színhelye és így a testvériség szimbólumába sok minden belefér, amire mi még gondolni sem akarunk.

Ha ebből a szögből nézzük a kérdést, szinte meglehetnénk a mi sokszor nagyon is langyosan nyilvánuló szeretetünkkel elégedve. És hogy mégsem vagyunk, ez jó és biztató jel arra, hogy ez a szeretet, mely a mi szolidaritásunk alapja, szívünkben meg van és keresi a nyilvánulás és teljes érvényrejutás útját.

Akadhatnak, akik nem a szeretetből fakadó együttérzést, hanem a szigorú fegyelmet, a főmester és a főhatóságok iránt való feltétlen engedelmisséget, vagy a páholyhatározatok betűszerint való betartását volnának hajlandók eszményképpünkkel emelni. Ha erre kerülne a sor, féltő, hogy a szövetség egyes nagyambíciója tv.-ek eszközévé válhatnék, amely esetben ellenségeink joggal ismételhették volna, hogy a szakszűrés bár jóindulatú, de gyenge ítélőképességű emberek, kiket láthatatlan hatalmak irányítanak.

Bennünket a szereteten kívül, úgy mint egy jól épített fal köveit, még az is összetartja, hogy összeillünk. Hiába összeillők azonban a kövek, ha hanyagul vannak elhelyezve, vagy ha földrengés rázza meg a falat és helyéből mindent elmozdított. Kétségtelen, hogy egy nagy újraépítés munkája vár reánk. Erre kell erőt gyűjtenünk. Nem kételkedem benne, hogyha a bajok okát felderítettük, megtaláljuk a gyógyítás módját is.

Egységes programmal egységes munkát

— A Bihar □ javaslata a szolidaritásról —

Páholyaink életében állandóan visszatérő, gyakran ismétlődő panaszok hangzanak el, kifejezői munkánk módjával és eredményeivel való elégedetlenségnek. Legtöbbször nem a munkák alkalmával, az összes testvérek színe előtt, csak magánbeszélgetésekben, négy szemközt, letompított hangon, szinte attól félve, hogy e panaszokkal vétének a páholyokban otthonos szellem ellen.

A szabadkőműves folyóiratok lapjain is elég gyakran olvashatunk kemény bírálatot az egyetemes testvéri lánc széthullásáról, a tervszerűtlen munkáról, a munkaeredmény ki nem elégítő voltáról, a szolidaritás hiányáról, elmékedéseket arról, aktivitásnak van-e helye a szabadkőművesi életben a profán világ nagy eseményeivel szemben tanusított passzivitás helyett, kerülje-e a páholy a nyilvánosságot vagy éreztesse nyiltabban és hathatósabban befolyását a profán világban?

Ilyen bírálat a páholy munkákon és együttes páholyközi összejöveteleken ritkán hangzik el. Ebből a szempontból szinte kivételes eseménye volt páholyaink életének az a temesvári jánosnapi együttes munka, amelyre a „PAX“ és „CONCORDIA“ páholyok hívták meg összes páholyainkat, s amelyen szokatlan nyíltsággal és határozottsággal állapították meg, hogy nincs szolidaritás a testvérek közt, nincs szolidaritás a testvérpáholyok közt, s még azt is hozzátehették volna, hogy még lazább a kapcsolat az egyes nagypáholyok közt.

A felmerült panaszok egyébről is szólnak, arról, hogy nincs céltudatosság, tervszerűség a páholyok munkájában, hiányzik az egységes munkaprogramm és az együttműködés, az egyes páholyok nem tudják, milyen munka folyik a többi páholyokban. A munka ötletszerű, szinte kapkodó, olykor a hiú versengés látszatát kelti, s a felvetett kérdéseknek se szere, se száma.

Sok olyan kérdés tárgyalására pazarolnak időt, amelyek nem is tartoznak a szabadkőműves páholyok munkaköréhez, céljainktól és feladatainktól távolesők. Az egyes páholyok csak ritkán, legtöbbször utólag, mikor már aktualitásukat is elvesztették, értesülnek egy-egy megküldött hiányos táblából vagy meghívóból, hogy a testvérpáholyok mely kérdésekkel foglalkoztak. A páholyok évi munkásságáról is legtöbbször csak elkésvé értesülhetünk, amikor a többi páholyok ugyanazon ügyek szolgálatában már tettek eredménytelen kísérleteket. Meglepetéssel látjuk ekkor azt is, hogy a különböző páholyok más-más irányban próbálkoznak, s ha véletlenül ugyanazon feladat megoldására vállalkoztak, törekvéseiknek eredménye nem lehetett, mert erőiket nem egyesítették egy közös célnak a szolgálatára.

Kevés számottevő kísérlet történt eddig arra, hogy e bajokon segítsenek. Még a legtöbbet ígérő kísérlet volt 1904-ben a már elaltatott „László király“ páholy kezdeményezésére a szabadkőművesi vándorgyűlések intézménye, amelyek a terv szerint évente más-más keleten, más-más páholyban tartatnának meg, egy évre előre megállapított néhány fontos kérdést felölő programmal, előre kijelölt két-két előadóval. Két nagyszabású vándorgyűlés után azonban ez a terv is feledésbe ment. Hiányossága az volt, hogy valójában ez sem volt az összes, egy főhatóság alá tartozó páholyok közös célkitűzése, mert mindkét alkalommal csak oly programponatok kerültek tárgyalásra, amelyeket egyetlen, a vándorgyűlést rendező páholy tűzött ki.

Az előbbieken felsorolt hiányokon, a páholyélet említett fogyatékoságain óhajtana legalább részben segíteni az az indítványunk, a páholyok munkarendsze-

rének az a terve, amelyet a következőkben ismertetünk, s amelyről úgy véljük, eredményesebb szabadkőművesi munkát remélhetünk.

Ezt az indítványunkat azzal a kérelemmel ajánljuk a Nagypáholy és a testvérpáholyok figyelmébe, hogy azt tárgyalás alá venni, megfontolás tárgyává tenni és ha elfogadhatónak ítélik, páholyaink életében megvalósítani sziveskedjenek.

Javaslatunk a következő:

1. Hivja fel a Nagypáholy az összes főhatósága alatt működő páholyokat arra, hogy minden munkaév kezdetén, január hónapban, közvellenül a tisztújító munka után, állapítsák meg a legszigorubb mérlegeléssel, a rendelkezésre álló erők önámítás nélküli figyelembevételével, a lehetőségekhez képest, céltudatosan évi munkaprogramjukat, megjelölve a kellően megválogatott kérdéseket, amelyekkel az illető páholy a folyó munkaévben foglalkozni kíván.

E megállapításnál mellőznie kell mindazt, amihez ereje nem elegendő, ami nem szolgálja céljainkat, ami nem aktuális, ami nem tartozhatik a páholy munkakörébe, amivel más intézmények megfelelőbb eszközök birtokában, több eredményt remélve foglalkozhatnak.

Ne kívánjon egy páholy sem lehetetlenséget, ne vállalkozzék arra, amit vígágszervezetek, parlamentek, s a világsajtó milliókra ható befolyása sem tud elérni, de ne fecsérelje el idejét pusztá kedvtelés számba menő szellemi termékek napi-rendre tűzésével sem és ne pazarolja erejét olyan munkára, amely nem nagy céljainkat szolgálja és eredményt nem ígér.

Ha munkaprogramját ily körültkintéssel megállapította, terjessze azt fel mielőbb, késedelem nélkül a Nagypáholyhoz.

2. Amidőn minden páholy munkaprogramja a kijelölt záros határidő alatt legkésőbb január hó végéig a Nagypáholyhoz beérkezett, hivja fel a Nagypáholy az összes főhatósága alatt álló páholyokat egy közös értekezletre, amelyen a páholyok képviselői, — esetleg csak egy-két kiküldöttje — a Nagypáholy képviselőivel együtt vegyék szigorú bírálat alá a beérkezett munkaprogramokat, minden kimélet nélkül kirostálva azokból minden mellőzhető programponatot, mindazt, ami nem alkalmas arra, hogy velük foglalkozzanak, amelyektől ügyünkre nézve haszon nem várható.

A Nagypáholyhoz beérkezett bizonynyára nagyszámu programpontból ez összevetés és elbírálas után csak az és csak annyi tartandó meg, amennyit a közös értekezlet és a Nagypáholy képviselői céljaink érdekében szükségesnek tartanak. Az volna kívánatos, hogy a páholyok ily módon elkészült és gondosan átrvideált munkaprogramja minél kevesebbet, lehetőleg csak annyit karoljon fel, amennyihez megvannak az eszközeik, meg van az erejük. Minél kevesebb volna a programpon, annál eredményesebb lehetne szabadkőművesi munkánk.

3. Szükséges és mellőzhetetlen kiegészítője volna aztán az ily megállapított munkatervnek, hogy a páholyok a munkaév elteltével, a tisztújítást megelőző utolsó munkán beszámolnának arról,

— s a beszámolót is azonnal felterjesztik a Nagypáholyhoz, — hogy az eltelt munkaévben mit valósítottak meg abból, amit cé-
lul tűztek ki az előbb leírt módon megállapított munkaprogram-
jaikból, minden szépitgetés nélkül, teljes őszinteséggel, szigorú
bírálattal. Amidőn aztán a következő munkaév elején a páholyok
ismét hasonló módon állapítják meg az új munkaévre programju-
kat, a beszámolók vétessenek figyelembe. Záros határidő alatt
való beküldésük szintén kötelessége volna minden páholyoknak, mert
minden következő munkaév megfelelő programja csak ezek figye-
lembevételével készülhet el.

Ily módon jöhetne létre az összes páholyoknak egysége, közös munka-
programja, lehetségessé válnék az egységes célkitűzés. Megszűntetné az eddigi
rendszeretlen, sok mindent felkaroló, erőpazarló, akárhány megkezdett munkát fél-
benhagyó, s épen ezért kevesebb eredményt mutató rendszerét, helyesebben rend-
szertelenségét a páholyok munkájának.

Természetesen az előírt munkaprogram mellett minden páholy foglalkozhat-
nék ezután is a váratlanul felmerülő intézkedést kívánó egyéb feladatokkal, a ke-
letenkint változó lokális teendőkkal is, tett indítványunk értelmében tarthatnánk
évente egy békemunkát, a nővéreknek munkatársakul való megnyerése és elő-
készítése céljából egy nővérmunkát, s tovább is megtarthatnók a légmélyebb szim-
bolikus jelentőségű János ünnepet.

Nem becsüljük túl e javaslatunkat, alig van benne ujszerű és nagyjelentő-
ségű. Egyetlen célja, hogy rendszert vigyünk abba, ami eddig rendszeretlen volt,
s hogy a különféle főrekvések helyébe egységes, egyöntetű munka lépjen. S még
egy-egy testvéreknek az az óhaja is teljesedésbe mehet ily módon, hogy a Nagy-
páholy adjon munkaprogramot, mert az így megállapított munkaprogram nemcsak
a páholyok egyetemességének munkaprogramja lesz, hanem a Nagypáholyé is.
És szolgálni fogja hitünk szerint azt a célt is, hogy létre jöjjön és megerősödjék
a testvérpáholyok közti szolidaritás, mert a szolidaritás megteremtésére semmisen
alkalmasabb, mint a közös célkitűzés, egy egységes munkaprogram, s az együt-
tes vállvetett munka.

Nagyvárad, 1931. szept. 24.

Dr. Edlmann Menyhért,
főmester.

Radó Pál,
titkár.

Az 1931. évi párisi Ligakongresszus

Minden válság és sötét perspektívák dacára a kongresszus úgy külső formájában, mint tartalmában a „béke“ jegyében folyt le. Békés volt minden határozatában úgy, mint vitáiban, melyeknek tárgyilagosságát különösen érdemes megjegyezni. Sokban járult ehhez a kongresszus vezetősége, különösen a helyzetet mindig uraló *Uhlman* elnök, aki a beszélési rohamokat odanemtartozás, vagy időhiány címén képes volt korlátozni. Sok esetben talán igenis szigorú volt, de főbbnyire eredményes is. Minden hozzászólást a csoportülésekhez utalt. A két teljes ülés, a megnyitó és záró, csak formaságokkal és szavazásokkal telt el. A kongresszus szervezése (*Uhlmann*, v. *Sury*, *Basel* és *Lenhoff*, *Wien*) kitűnő volt.

A kongresszusi iroda *Plantagenet* (Páris) vezetése alatt a legsimábban intézett el minden formalitást. Hivatalos megállapítás szerint 230 nemfrancia kiküldött volt jelen a kongresszuson. 3 német, 1 belga, 4 holland, 6 osztrák, 12 cseh-szlovák, 10 svájci, 1 magyar, 9 román, 8 lengyel, 7 palesztinai, 11 spanyol, 5 jugoszláv, valamint a Párisban élő amerikai, angol, olasz és orosz ff. A négy nyelven kiadott programim kellő utmutatással szolgált.

Együttes ülés volt szept. 9. (megnyitás) és szept. 12. (bezáró).

Csoportülés: szépművészetek szeptember 8, orvosok és gyógyszerészek szeptember 9, országcsoportok, eszperentisták, nevelésügy, írók és újságírók, praktikus békemunka csoportjai szeptember 10-én, emberi jogok, ifjúsági kérdések szeptember 11.

Disz munkák: *Shakespeare p.* (G. O. de Fr.) szept. 9.: *Tradition Écosaise* (Gr. L. de Fr.) felvételi munka szept. 10. *Amerikan Lodge of Paris*, *Charles Magnette* (Belgium), *Plus ultra* (spanyol), *Italia, Italia Nuova*, *Hermes* (orosz), *France-Arménie*, *Guillaume Tell* (Svájc) szeptember 11., *Loje Goethe* (német) szept. 13.

Szórakozások: Családi est a gyarmati kiállításon szeptember 8. Kirándulás *Versailles*-ba szept. 11. Bankett szept. 12. Kirándulás *Trouville* és *Rouen*-be szept. 14-16.

A program nagy és a szó szoros értelmében kimerítő volt.

Különös súlyt biztosított az ezévi kongresszusnak jelentősebb politikai személyiségek aktív részvétele. A belga szenátus alelnöke, a Nobel díj kitüntetője *La Fontaine* és *Le Foyer* francia parlamenti képviselő gondoskodtak róla, hogy a leszerelés kérdésének precíz megvilágításával olyan határozat hozassék, hogy a legintenzivebb békepropaganda induljon meg szkségén belül és kívül. *La Fontaine* késznek nyilatkozott ezt a propagandát vezetni, a titkári teendőket végzését ideiglenesen *Haensel* vállalta el.

Le Fontaine személye és eddigi munkássága garancia arra, hogy a tervbe vett munka a nemzetek jogos igényeinek igazságos figyelembe vételével fog folyni. A feladat bizonyára nehéz, szükséges hozzá minden ország szkségének önzellen és kirtató munkája. De a készség megvan és meg fogja találni az összes józan ítéletűek megértését is.

Le Foyer és a régi frontharcosok erélyesen foglaltak állást a minél gyorsabb és végleges leszerelés mellett, ugyancsak az irók és az emberi jogok csoportja is. A helyzet praktikus megítélésére vall, hogy a jelenleg meg nem valósítható kívánásokat mind későbbi időre halasztották, minden egyes országcsoportra legfontosabb elérhető közös erővel határozták foganatosítani. Ez nagyon megkönnyítette a birodalmi németek helyzetét, akik a Ligához csatlakozás bátor lépését bizonyára nem bánták meg. Az összes nem német szkszek elismerése, sőt fiztetete mellett ma egyedül képviselik a birodalmi német szksséget az internacionális forum előtt, mely reájuk — tekintve a német viszonyokat és az ő helyzetüket a német nagypáholyok között — kétszeres felelősséget hárít. Mert ha otthon nem is ismerik el őket, a Párizsban jelen volt szkszek regulárisaknak elismerték. *Müffelmann* t. t. ismételtén üdvözölték és ünnepezték. *Groussier* t. megismételte a belgrádi csókot. A kongresszuson használt nyelv a német és francia volt. Teljes paritás uralkodott és nyilvánvaló jóakarát Németország bajainak és szenvedéseinek megértésére. Gazdasági kérdések is kerültek napirendre. Így *Haensel* t. a szkség európai feladatainak tárgyalása közben a gazdasági viszonyokkal is alaposan foglalkozott.

Igen érdekesek voltak *Kippa*, *Propper* és *Margulies* előadásai a lengyel, palesztinai és orosz szkségről.

Plantagenet t. a szks jogszabályokról és — szokások megállapításáról beszélt. Ugy az ő, mint a *Kippa* t. indítványa: történelmi archivum alapítása — ez év folyamán fog feldolgozatni.

Érdekesebb témák voltak: *Junod* t.: A szkség munkássága a sajtóban. *Imholt* t.: A mózi és a szks. propaganda. *Déznay* t. (Temesvár) *A szellemi Olympiásról*. *Planchet* Frontharcosok és a béke. *Baretta* t.: A hollandiai szksellenes propaganda. *Churchod* t.: A szks kutatásokról stb.

A Liga legfőbb értéke kétségtelenül abban áll, hogy különböző országbeli ft. egymással személyes érintkezést találnak és egymást megismernek. Az összes résztvevők jószándéka mellett — és minden okunk megvan ezt föltételezni — ez érintkezésnek üdvös hatással kell lennie az egyes főhatóságok egymás közötti viszonyára és majdan az egyes nemzetekére is. Európa általánossá vált nyomora, az egymásra torlódo események a főbb földrészekben, világosan amellet szólunk, hogy az európai népeknek közös kulturáját a legnagyobb mértékben veszély fenyegeti. Mint főképen európai kulturmozgalomnak, a szabadkőművességnek kötelessége a nemzetek morális ideáljaiért és igazságáért sikra szállani. Az idő sürget. A szép szavakat tettek kell, hogy kövessék, melyek a tények alapos ismeretén nyugszanak. Elhangzott a munkakészség szava. Hígyjük, hogy eredményes lesz.

(3 Ringe)

KÖNYVISMERTETÉS

Szabaddkőművesség a szépirodalomban

Regényt olvastam a napokban, közömbös és könnyed vonalvezetéssel induló szerelmi történetet. A 11. fejezetben váratlanul megállít egy párbeszéd, melyet az olasz panzió magyar vendége folytat a tulajdonossal.

— Magszúnt már minden *munka*? — kérdezte (a vendég) halkan.

Alinari ur szintén körülnézett, mielőtt a választ megadta volna.

— Nem. Mi *nem felejtjük el esküinket és kötelességünket*. Sok borzalmas, véres és szomorú hónapon gázoltunk végig, sokan elhullottak közülünk, néhányan külföldre menekültek, sokan elvesztették vagyoniukat, egészségüket, megélhetésüket. De a hitét senki sem vesztette el.

— Milyen szép ez, milyen vigasztaló! — szölt Szabolcs és szinte remegett a hangja.

— Sokan fascisták lettünk, hiszen a mai Olaszországban alig van megélhetési lehetősége annak, aki nincs bent a pártban. Én is beléptem... Három gyermekem van... De lélekben az vagyok, aki voltam. Néha nagyfitokban összejövünk és futólagosan beszélünk helyzetünkről, fájdalomunkról és a *műhelyen kívül dolgozatunk*. *Csiszoljuk a durva követ*, a durva gonosz lelkeket. Nehéz munka ez, különösen nehéz fitokban kopácsolni a kalapáccsal. De azért mégis mi: dolgozunk.

Mi ez? Csupa szks. szólásforma. Mintha szabaddkőműves helyzetjelentést olvasna az ember a fascista Olaszországról. Tovább olvasom, mert van tovább is.

— Ez nagyon, nagyon szép! — lelkesedett Szabolcs. — Mi mindig *veletek* voltunk. Tehetetlen fájdalommal olvastuk a firenzei borzalmakat, a *Palazzo Giustiniani ellen intézett támadásokat*, a nagy per döbbenetes részleteit és halatlant ítéletét, de nem tudtunk segíteni rajtuk. Nekünk nincs fegyverünk, bombánk, vagy más gyilkolószerszámunk. Még gyűlöletünk sincsen. Szelid pálmaággal és türelmes, munkás szeretettel nem lehet harcbaindulni.

— A harc azonban még nem dőlt el — szölt csendesesen a padrone. — Mi a szeretettel harcolunk s már eddig is sok eredményt értünk el. Sokakat *biruk* jobb, emberibb belátásra. Sok kegyetlen elhatározást változtattunk át szelidebb és igazabb cselekvéssé. És ki tudja, tán egyszer több hatalmunk lesz és többet tehetünk, szebb, jobb lelkeket formálhatunk.

— Ennek okvetlenül el kell jönnie. A háboru utáni kaosz még ma sem ért véget. Az emberiség érzi, hogy egy új világot kell felépíteni, egy jobb, szebb, igazabb világot. És ha építésről van szó, úgy *kőműveseket kell hívni*. Ma még sokan kontárkodnak bele a nagy munkába és nem engedik építeni az elhivatott építőket. Pedig az új világot, az *igazi új világot mi fogjuk felépíteni, mert csak mi építhetjük fel*.

Léptek hallatszottak a folyosóról.

— Esik az eső — szölt a padrone és *kinézett a derüs fényes égbe*.

Hollandus öregur jelent meg lányával a hallban.

— Ha esik az eső, akkor *abba kell hagyni a munkát* — válaszolt Szabolcs és figyelmesen nézegette a jövevényeket.

* *

Talán másokat is meg fog győzni az idézetekből ennyi, hogy a regényt csak

szabaddkőműves író írhatta. Fájdalom, a háboru annyira szétszakította a testvéri láncot, hogy hirtelenében lehetetlen megállapítanunk, melyik páholy tagja lehet Jugoszláviában Szenteleky Kornél ujvidéki lapszerkesztő, akinek most jelent meg Kolozsváron az Isola Bella című regénye, melyből az előbbi párbeszédet idéztem. És ha ez az idézet sem győzne meg az író szks. voltáról, hátrább ujra egész fejezetekben fejtegeti a regény hőse, Szaabolcs, a szeretet vallásának szksi megfogalmazását, a cselekvő szeretetet, amelynek mellékes a társadalmak különböző szervezeti formája, ha azokban a vezető egyéniségek „igaz, jó és kiválasztott emberek, akik nagy eszméiket, a szebb holnap megteremtését becsülettel és teljes odaadással szolgálják. Én ugy látom — mondja máshelyütt Szenteleky hőse — hogy a háboru különös tébolyba sodorta az embereket. Különbben teljesen érthetetlen volna, hogy azok az emberek, akik egymást sohasem látták, akiknek soha semmiféle nézeteltérésük nem volt, egymás életére törjenek. És ez a tömegőrület nem szünt meg a háboruval. Még ma is vannak, akik gyűlöletre uszítanak, akik gyűlöltté akarnak tenni népeket, fajokat, nyelveket, vagy osztályokat. Most tehát két embercsoport áll egymással szemben: az egyesítők, a békét vágyók, az építők csoportja a konkoly hintők, a harciasak, a rombolók csoportjával. A szeretett áll a gyűlölettel szemben. Ön valószínűleg azt gondolja most, hogy ez polgári ábránd, kapitalista érzélgősség. Pedig nagyon messze van tőlem, ami az ugynevezett kapitalista eszmevilágba tartozik. Rokonszenvem, szeretetem mindig az elnyomottaké. De igazságtalannak tartom a jóságnak, a szeretetnek marxista körülhatárolását... Nem a rendszerek, dogmák a fontosak, hanem az érzések, melyek az emberek cselekvését irányítják. Minden elmulik: társadalmi rendszerek éppugy, mint az államok, a harci jelszavak és küzdő osztályok. A gyűlölet is elmállik, nevetségessé és torzáá forpüül. Csupán a szeretet örök, merthíszen a szeretet mindennek a mozgatója. Emlékszik, hogyan fejezte be Dante az Isteni Szinjátékot? „L'amor che mové il sole e l'altre stelle“. *A szeretet mozgatja a napot és mind a többi csillagokat.* És a földet is, ezt a szomorú bolygót. *És az embert is...*“

Nemde ugy hangzik ez a regényrészlet, mint a szentélyünkben egy emelkedett és szksi hittal áthatott láncbeszéd? Hely híján nem mehetek ebben a lapban bővebben bele egy szépirodalmi mű méltatásába, csak arra akartam rámutatni: ime egy író, aki profán foglalkozásába is igyekszik belevinni a szks. eszméket s ezáltal teszi cselekvővé a benne is élő és a napot s minden csillagokat mozgató szeretetet. Igy is kifejezhetném: Szenteleky tv. ezzel a regénnyel szks. kötelességet teljesített. (—i)

Balassa József dr.: Kossuth Amerikában. Ilyen címmel a napokban hagyja el a sajtót Budapesten a Magyarországi Symblikus Nagypáholy legutóbbi h. nagymesterének szks. szempontból a legnagyobb érdeklődésre számoltartó könyve. Balassa József dr. t. ott volt a négyszáz magyar zarándok között, akik 1928. március 15-én résztvettek a newyorki Kossuthszobor felavatásán és megfordult azokban a városokban, Kossuth emlékei kutatva, amelyeket annakidején a számüzött magyar kormányzó féléves amerikai agitációs körúján felkeresett, Most megjelenő könyve, mint a hozzánk juttatott felhívásból kitéünik, Kossuth féléves amerikai tartózkodásának teljes történetét dolgozza fel, amivel eddig csak pár mondatnyi általánosságban foglalkoztak a közismert Kossuth életrajzok. Amerikában egész irodalom keletkezett Kossuth amerikai és azt megelőző magyarországi szerepléséről. Itthon alig irtak valamit amerikai utjáról. Beszédei és előadásai nem jelentek meg magyarul. „Ezt a mulasztást akarom pótolni“ — írja felhívásában a kitéüő szerző. A kötet részletesen foglalkozik Kossuth amerikai utjának szks vonatkozásaival. (Közütdött, hogy Cincinnatiban látta meg Kossuth a Világosság) Leirja felvételének körülményeit, majd fogadtatásának részleteit Massachusettis nagypáholyában és számos olyan megragadó beszédét közli, amelyekkel eddig magyarul nem találkoztunk. Addig is, míg e nagy érdekességü kötetéről annak megismerése alapján beszámolhatnánk, figyelmebe ajánljuk testvéreinknek. A Testvériség kiadóhivatala készséggel közvetíti az erdélyi megrendeléseket. Testvérek számára még egyideig az előfizetési ár marad érvényben: fúvze 5 aranypengő (bolti ár 8) vászonbaktörve 7 és félbörbektörött, merített papíron nyomott, szerző aláírásával ellátott amatörpéldányok ára 12 aranypengő. A testvériségre hivatkozással írnak egyenesen a szerzőhöz is fordulhatnak megrendeléseikkel: Dr. B. J. Budapest, Ferencz József rakpart 27. címre.

A pozsonyi szabadkőműves muzeum

Az aradi „Concordia“ páholy mellett nemrég létesült szks muzeum, melyet szövetségtanácsunk az erdélyrészi szkség muzeumának deklarált, meg-
alapításához az indítást jórésben a pozsonyi „Zur Verschwiegenheit“ p. mu-
zeumától kapta. A „Testvériség“ szerkesztősege, hogy az erdélyi ft. érdeklő-
dését a magunk muzeuma iránt mentől jobban felkeltse, cikket kért Pozsony-
ból az ottani muzeumról, annak szks kincseiről és ritkaságairól. Szks szem-
pontból Pozsony különösen érdekes városa volt az egykori Magyarországnak.
Itt tartották felvételi és ünnepi munkáikat a bécsi páholyok valamennyien,
mert Ausztriában tudvalevőleg iltva volt a szks-ség működése. A „Humanis-
tas“, a „Sokrates“, „Treue“, „Freundschaft“, „Zukunft“ stb. osztrák páho-
lyok mellett ott működött még a helyi magyarnyelvű „Testvériség“ és a né-
metnyelvű „Zur Verschwiegenheit“. E sok páholy működése élénk és me-
g szks életet eredményezett Pozsony keletén s fokozott érdeklődést a szks mult
iránt, melynek ebben a városban századokra visszamenő tradíciói vannak. Eb-
ben a környezetben született meg Brüll Ármin t. kezdeményezésére a „Zur
Verschwiegenheit“ muzeum, melynek anyagáról bő kivonatban adjuk itt
G. K. L. t., a muzeum titkárnak egyik ismertető előadását, melyet a pozso-
nyi „Testvériség“ páholyban tartott s amelyet szives volt lapunk rendelkezé-
sére bocsátani.

A kőművesség nem szereti az egyén kultuszát, de bevezetésképen kell, hogy
megemlékezzem páholyomnak arról a tagjáról, kinek a muzeum létét köszönheti,
vagyis Brüll Ármin tv.-ünkről, ki nagy művészi érzékével, lelkes idealizmusával
a semmiből valamit teremtett. Mint szerény adlátusa, én ezt a tényt csak regisztr-
álni kívánom. Bizonyosságul maga a muzeum szolgáljon!

Nagyon kicsiny volt a fundamentum, amelyen az építést megkezdte, névleg
1926. április 23-án, de tényleg csak 1928 végén és 1929 elején. Az impetust
azok a tárgyak adták meg hozzá, melyek az ő. k.-be költözött nagynevű főmeste-
rünk, néhai Dr. Kováts György tv. hagyatékából ereklyeként maradtak reánk,
továbbá olyanok, melyek még közvetlen elődünktől, a volt „Wahrheit“-páholytól
származtak. Ezekhez járult még egy és más reliquia, melyeknek eredetét homály
borítja, s mely tárgyakat mi gyűjtőnéven „alter Logenschatz“-nak nevezünk. Lát-
szólag tehát vajmi kevés anyag egy muzeum alapjának a megvetésére! De ha ki-
csiny volt is a fundamentum, úgy kibővítette azt Brüll tv. néhány szép elgon-
dolással.

Ha áll az a tétel, hogy a profánvilág minden szakmuzeuma egy-egy darab
kulturtörténet, mennyivel inkább igaz ez olyan téren, mint a szks-ség, melynek a
világ minden táján vannak követői. A szks-történelemmel foglalkozók tudják, hogy
az eredetet praehistorikus homály fedi, melyben a leggondosabb tapogatózás is
utvesztőbe kerül. De a praehistóriumból a mi szks. ő-korunkba való átmenet is
igen hiányos, hiszen egy korábban megjelent történelmi munkák, mint Posner
és különösen Lenhoff legujabb művei is erről tesznek tanúságot. Ha szks. ő-kor-
ról, tehát már pozitív történelemről szólok, úgy azt a meghatározást — talán kissé
önkényes, de nem alaptalan módon — arra az időpontra alkalmazom, mikor
mindnyájunk közös anyja, az első angol nagypáholy megalakult 1717-ben. Ha
tehát ezt az időpontot állítom be a szks. ő-korának, úgy talán érdekes annak a
megállapítása, hogy a világtörténelmi beosztással ellentétben, nekünk nincsen kö-
zépkorunk, hanem átmenet nélkül lépünk át az ujkorba. Ennek a megállapításnak
az alátámasztására csak épen közbeszúra felhozom, hogy az angol nagypáholy
megalakulása után 63 évvel, tehát 1780-ban, már megalakult Pozsonyban a „Zur
Verschwiegenheit“ páholy, tehát a 18-ik század végén, amely a világtörténelem-
ben is ujkorként számít. Ez a mogyoróhéjba foglalt történelmi visszapillantás csak

arra való, hogy elétek állítsam azt az aránylag rövid időt 1717-től a világháború végéig, amely rövid 200 esztendőbe a szk. autentikus történelme bele van szorítva. Az angol nagypáholy megalakulásával adott impetus mintha valóságos perpetuum mobile-vé változott volna, oly eseménydus és változatos ennek a 200 évnek a tartalma.

A tollnak és szónak fegyverével sok küzdelem tölti be ezt az időt; számtalan küllenséggel, de belsővel is kellett harcot vívni 200 hosszú esztendő alatt. Ugy konkrét, mint elvont értelemben annyira minden szorult, főmőrül bele ebbe a két századba hogy azt bátran nevezhetjük a maga egészében Sturm- und Drang-periodának. Az anyag óriási és feldolgozása még igen-igen soká fogja foglalkoztatni a kutatókat, a szk.-ségek bármely ágára vonatkozzék is majd ez a kutatás. A történetkutatásnak egyik főtámasza, fősegítőtársa a szk. muzeum. Sok régi rituálé, mesterdiplóma, kézirat, pecsét, jelvény vagy egyéb megbecsülhetetlen értékkel bír a kutatóra, s többet mond neki, mint sok más forrásmunka.

A magyar symbolikus nagypáholy védelme alatt dolgozó pozsonyi szk.-ségre a múltban fontos szerep jutott, amely betöltött szerep immár a történelemé. Még ha egy bizonyos fokig lokálpatriotizmus izét is vélnétek ebben a megállapításban felfedezni, mégis azt hiszem, hogy Pozsony szerepe ezt a kiemelést megérdemli. Az az új konstelláció, mely a háborút követte, Pozsonyt és vele együtt az én páholyomat tette meg a szlovenszkoói szkség legerősebb centrumává. Kor tekintetében messze tulszárnyaljuk a történelmi országrész keleteit és páholyait s ezért a leghosszabb szks múlttal, a legrégebb tradíciókkal mi rendelkezünk. A „Zur Verschwiegenheit“ páholyé, mint legöregebb páholyé az iniciatíva, a szlovenszkoói szksége a nemes versenyben az elsőség, de az összességé, a Lessingpáholyoké legyen maga az a dicsőség, amely egy szép és dus muzeumnak kísérőtársa. Legyen szabad most néhány szóval arra rámutatnom, hogy nagy vonásokban eddig mit sikerült elérnünk. Néhány alapvető tárgyon kívül ugyszólván semmink sem volt, pénzünk sem igen, noha előre ki kell jelentenem, hogy a muzeum talán az egyetlen intézmény, ahol a pénz nem játssza azt a mindennekfeletti szerepet, mint más téren. Természetesen az is kell, sőt nagyon is kell, de azért pénzzel egyedül nem lehet célt érni. Vannak a mi gyűjteményünkben is olyan tárgyak, melyeket készpénzen vásároltunk, de állíthatom, hogy ezek csak elenyésző részét alkotják a gyűjteménynek. Legfontosabb sine qua non-ja a gyűjtésnek a csereobjektumok. Magam sem hittem volna, hogy a régi időkbeli és a gyarmati ben- szülöttek között divó cserekereskedelem ilyen elevenen fennálljon napjainkban is, legfeljebb úgy véltem, a bélyegyűjtés terén. Első dolgunk volt tehát a csereanyag kibővítése s ebben a tekintetben a Lessingpáholyok és a bécsi páholyok jöttek segítségünkre, melyek részben ajándékképpen, részben az önköltségek megtérítése ellenében, vagy pedig csereben a mi jelvényünkért, elláttak bennünket bizonyos számú jelvényvel és éremmel. Ezzel párhuzamosan érintkezést kerestünk külföldi szk. muzeumokkal és a Lessing-jelvények nagyon kelendő és szívesen látott csere- tárgyaknak bizonyultak, mert a Lessing-nagypáholy még nem tartozott a régi, közismert nagyoriensek közé.

Legnagyobb támogatásban részesültünk a dán nagypáholy részéről, melynek kopenhágai muzeuma a legszebbek és legdusabbak közé tartozik. Johs. Rasmussen tv., a kopenhágai muzeum őre, a legnagyobb szeretettel karolta fel ügyünket. Neki köszönhetjük a Svédországgal való nexust is, mert ő nyitotta meg számunkra a svéd nagypáholy muzeumának különben gondosan elzárt kapuját. Hasonlóképpen főrekszünk a norvég muzeummal is érintkezést keresni s ezáltal egy többé-kevésbé komplett skandináv vitrint berendezni.

Nagyon szép tárgyakat szereztünk Németországból, Hollandiából, Svájcól,

Franciaországból, részben szks muzeumoktól, mint amilyenek pl. a bayreuthi, al-tenburgi, müncheni és genfi muzeumok, részben pedig magángyűjtőktől, mint pl. Carl Baar tv. Amsterdamban és Dr. Lichtenstein tv. Chemnitzben. Minden ki-látásunk meg van arra, hogy nemskóra Angliával is megkezdhetjük a cserevi-sonyt. Levelezésben állunk két kontinenssel, Európával és Amerikával és muze-umunknak mindinkább hire megy.

Erre a hírnévre legyen szabad egy más vonatkozásban is kissé kitérnem. Azáltal, hogy a muzeumot most már ugy a bel- mint a külföldön annyian ismerik, vele nemcsak anyapáholya, hanem Pozsony kelete is egy egészen új szervet nyert. Nehezen talállok ennek az új szervnek a szabatos megjelölésére találó kife-jezést, de talán szabad a háboruból ismert „hírszerző osztag” megjelölést használ-nom. Nem is gondolnátok, hogy hányan fordulnak a bel- és külföldről a pozsonyi muzeumhoz olyan kérdésekben, melyekben valószínűleg nem fordulnának egyik pozsonyi páholyhoz sem, mert azokat vagy egyáltalán nem, vagy nem eléggé ismerik.

Engedjétek meg végül, hogy gyűjteményünk egyes kimagaslóan értékes tár-gyairól röviden megemlékezzem.

Az első egy angolországi, helyesebben skóciai mesterkötény. Ennek az értékével sokáig nem voltunk tisztában. Ez a darabunk abból a kategóriából való, melyet fejtegetéseim elején „Alter Logenschatz”-nak minősítettem, s mai napig sem tudjuk, hogyan került birtokunkba. Aránylag igénytelen külseje és minden csillogástól való mentessége hosszú időn át bizonyos hamupipóke szerepére kárhoz-tatta. Posner nagyítókár tv. évekkel ezelőtt, egy pozsonyi látogatása alkalmából meglátta ezt a kötényt nálunk és néhány hónappal ezelőtt beküldötte nekünk a londoni „Freemason” című szks lap egyik tavalyi számát ennek a köténynek a képével. Akkor derült ki, hogy milyen értékes darab van a birtokunkban. Meg-tudtuk, hogy a skótsországi Rosehearty városkában működő Forbes-páholy köté-nyét bírjuk, melynek hivatalos alapítólevele 1755 november 12-ről datálódik. Az alapítólevélben azonban a skót nagypáholy maga is megerősíti, hogy ez a páholy már a pátenus kiadása előtt fiz évvel életben volt. Ennek az 1745-től kezdve napjainkig megszakítás nélkül dolgozó páholynek a köténye tele van symbolikus ábrákkal, aminek a magyarázata igen érdekes. Különös sajátossága ennek a pá-holynek, hogy kiválóan nagy súlyt helyez a legény-fokra. Másodfoku munkái a legszebbek, valósággal költőiek. 1878-ig a Forbes-páholy sohasem használt írott vagy nyomtatott rituálét, az egész szertartási szöveget szóról-szóra kívülről kellett tudni. Az így hallás után betanult szöveg mindig tovább szállott az utódokra, hogy ne mondjam apáról fiura. 1878-ban nagy baj történt, mert az akkori fő-mester elhunytakor kitudt, hogy nem maradt utána olyasvalaki, aki a rituálét em-lékezetből tudta volna visszaadni. Számos tv. ellenzése mellett is, a páholy kény-telen volt az írott rituálék használatára áttérni, azonban az a költői köntös, mely-be csak ez a páholy a maga legénymunkáit öltöztetni szokta, egy írott rituálé-ban sem lehetett feltalálható. Hogy tehát ez feledésbe ne menjen, de viszont ne mindenki ismerhesse meg, a kötényen lévő ábrákat hívták segítségül. Kiválasztották azokat a symbolikus ábrákat, melyek a másodfokra vonatkoznak s ezen ké-ppek mindegyikére betanulták az illető szöveget. Az írott avagy nyomtatott másod-foku szertartás bevégezése után, kötelező volt ennek az extra-szertartásnak elvég-zése is, melyet „reading the apron”-nak, vagyis a „kötény elolvasásának” neveztek minthogy az ezzel a munkával megbízottak tényleg a kötény ábráiról olvasták le a mondanivalójukat.

(Vége köv.)

BELFÖLDI SZABADKÖMÜVESSÉG

A Romániai Nemzeti Nagypáholyt újabban négy külföldi főhatóság ismerte el: az edinburgi nagypáholy (G. L. of Scotland), a svájci G. L. Suisse Alpina Bernben, a G. L. of New South Wales (Sydney, Ausztrália) és a santiago G. L. de Chile. Az Alpina barátsági képviselőjének szövetségünk h. nagy-mesterét, Ludwig Servatiust választotta, akinek a Cons. federal okt. 4-i ülésén az Alpina e jelvényét át is nyújtotta Bibescu nagymester t. Az ülés Servatiust t. melegen ünnepelte.

Az Aurora szeptemberi munkája. A Brassó kel.-én dolgozó Aurora szeptember 14-én nyitotta meg munkaévét, melynek első munkáján és szept. 21-én tartott értekezletén, a temesvári határozat volt a megbeszélés legfőbb tárgya. Ezzel foglalkozott a főmesteri megnyitó is, melyet lapunk más helyén közlünk. Határozatilag kimondták, hogy a temesvári határozatokat a páholy magáévá teszi, azok megvalósítására főrekszik és a szolidaritás további gyakorlati kiépítését tartja szükségesnek. Másik határozatot is hoztak, melyben alkotmánymódosító javaslatként felkéri a szövetségtanácsot a tisztviselőválasztások időpontjának május havába való kitolására. A szövetségtanács foglalkozott is a javaslattal és azt a bucaresti cons. federal elé terjesztette. A megnyitó munkán dr. F. Gy. tartott még előadást „Munkánk célja” címmel. Szeptember 28-án Kazinczy emlékmunkát tartott a páholy, melyen három előadás hangzott el: „A szkség Kazinczy korában”, „Kazinczy pályája” és „Kazinczy egyénisége” címmel.

„**Boldog örömmel hívlak meg I. foku avató munkánkra.** „Ezekkel a szavakkal kezdődik az aradi Concordia főmesteri meghívója, mely abból az alkalomról gyűjti egybe október 17-re a t-tket, hogy négy keresőt iktat a páholy a tv.-i láncba. „Erre a bensőséges ünnepünkre különös melegséggel hívlak mindnyájukat, akik csak eljöhetnek.” A meghívó

hangjának és tartalmának különös melegsége, mellyel az avatómunka valódi jelentősége ilyen nyomatékosan jut kifejezésre, bizakodó örömmel tölti el azokat is, akik nem vettek részt ezen az ünnepi munkán. Erőink gyarapodása, láncunk erősödése valóságos és nemcsak formszerűn ünnepe minden igaz szksnek s ha ezt ösztön és egész jelentőségében átérezzük, akkor lesz a munkánk is termékeny és másokat is megtermékenyítő.

Az újjáéledt Traian páholy Brassó keletén, ez év szeptember havában, másfél éves szünet után újra meggyújtotta a világosságot. A páholy szept. 23-án választómunkát tartott, amelyen főmesterré dr. Joan Hoza t-t választotta meg, aki legsürgősebb feladatként a páholy megerősítését jelölte meg. Ugyanezen a munkán tb. főmesterekké választották Joan Cipu eddigi főmestert és dr. Gheorghé Băulescu t-t. Az új tisztikar okt. 14-én tette le a fogadalmat. A Traian p. munkáit az Aurora helyiségében tartja.

Hegedüs Gyula. A nagy színész és nemes ember, akinek ör. kel.-be költözését az egész magyar nyelvterületen meggyászolták, a szabadkőművészségnek is halottja. 1896-ban látta meg a világosságot a Kolozsvár keletén dolgozó Unió páholyban, melynek azután is tagja volt, hogy egyre fölfelé ivellő pályája a magyar fővárosba szökött. 1905-ig volt tagja testvéri láncunknak, akkor fedezett, de pályatársainak tanúsága szerint tovább is, egész életén át köténynélküli szks volt. Az Unió szept. 29-én tartott munkáján J. J. dr. főmester megindult szavakkal, a tt. gyászzel le búcsuztatták az elköltözött nagy testvért.

Az Unió munkája. Szeptember 23-án kezdte munkaévét az Unió, Kazinczy emlékmunkával. A főmesteri megnyitó Kazinczyról, mint a felvilágosodás művének hatalmas pionirjáról emlékezett meg. Részleteket idézett a Martinovics-katéből, melynek terjesztése miatt Kazinczynak a

börtön martírúmat is el kellett szenvednie. Dr. K. D. t. ismertette ezután ünnepi előadásban Kazinczy pályáját, irodalmi, kritikai, nyelvújító és szakszi munkásságát. Kazinczynek köszönhető, hogy Erdélyben is kigyult a világosság fátyla. Idézte hitvallását a szkségről, mely különösen mély hatást tett. Szept. 30-án oktató munka volt, majd a programmelőkészítő bizottság tette meg jelentését. A Testvériségben már ismertetett programot a páholy nagy lelkesedéssel tette magáévá. Okt. 7-én a szövetségtanács átiratával kapcsolatban a munkanélküliség kérdése szerepelt napirenden. Az állandó szociális bizottság kapott megbízást, hogy a hatóságokkal összeköttetésbe lépve igyekezzék Fekete Andor t. javaslata értelmébe a segítés módozatait megtalálni. Dr. Ch. V. t. jelentéséből örvendetes tudomásul szolgált, hogy a bizottság még a szöv. tan. táblájának vétele előtt megkezdte a szervező munkálatokat és főrekvésében a városi hatóság részéről teljes megértésre talált. Kalapács alá vette a Bihar p. átiratát is a közös munkaprogram megállapításáról, melyet a Testvériség mai számában közlünk. Beható tárgyalás után a javaslatot magáévá tette azzal az óhajással, hogy a közös munkaprogramot gyakorlati szempontok figyelembevételével lehetőleg szeptembertől juniusig állapítsa meg a szövetségtanács.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

A Könyves Kálmán baráti kör gyász munkája. Október 10-én nagyszámban egybegyűlt testvérek és nővérek előtt néhány közvetlen, szívből fakadt szóval H. M. nyitotta meg a gyászünnepet. Utána B. J. dr. hódolt Kazinczy Ferenc emlékének, aki mint a magyar nyelvújítás vezére és éltető lelke felbecsülhetetlen érdemű irodalmi működésével örökre beírta nevét nemzeté történetébe. Ez év augusztus 23. volt örök keletbe költözésének százéves fordulója; a centennárium megünneplése; ha most nem is történt olyan emelkedett és fölbuzdulásban is teljesebb

együttérzéssel, mint folyt le a születési századik évfordulóján (1859 október 27.) föbb, mint 100 helyen tartott ünnepség, azért ez a sajnálatos jelenség térben és időben sem emléké, sem érdemeit nem halványíthatja, a feledés fátyolával be nem boríthatja, mert a „szent öreg“ életének és küzdelmeinek hatása részévé vált a nyelv és a nemzeti irodalom fejlődésének és mint éltető eszmény száll nemzedékről nemzedékre. S nekünk szabadkőműveseknek pedig még azért is sokszorosan kell az ő áldott emlékét szívünkbe zárunk, mert Kazinczy Ferenc életének minden legkisebb mozzanata, soha nem lankadó költői és írói megnyilatkozása, legkevésbé jelentősnek látszó betűvetése fündöklően ragyogó példája annak, mint lehet és kell a kir. művészet eszményeiert egy hosszú életen át élni, küzdeni és harcolni. — Dr. B. M. professzor a puritán életű ember és korának kiemelkedő nagy jogásza: Pollák Illés dr. arcképét vetítette hallgatói elé. Az emlékezés derék munkájából kiérezhető volt az a mélységes fisztelet, nagybecsülés és szeretet, mely Pollák Illést jóságos emberi és tudós jogászi tulajdonságaiért úgy a társadalomban, mint a testvéri közösségben körülövezte. Adler Simón, Blaschnek Hugó, Grünhut József, Kovács Béla és dr. Vass Bernát testvérek emlékét T. B. ujtotta föl. Szellemüket elvonultatta hallgatói előtt, meghatottsággal mutatva reá, hogy valamennyien mint igyekeztek szksékké válni s miképen dolgoztak a szks. eszmények megvalósításáért. — Az emlékezés számai közé két-két olyan ének és zeneszám ékelődött, melyek egészen hozzásimultak az avatott kézzel rendezett gyászünnep hangulatához.

(Budapest)

S. I.

Görögország. A Grand Orient de Grece körlevélben értesítette a külföldi főhatóságokat okt. 5-i kelettel, hogy a fenhatósága alá tartozó tt.-nek megtiltotta a Pythagoras c. revü támogatását. A filalom alá helyezte lap Athenben jelenik meg A. Alexandropoulos t. igazgatása alatt, főmunkatársa Jean Gerakaris. Az átirat szerint a filalomra a lap azzal szol-

gáltatott okof, hogy szks=ellenes elveket hirdet s ezzel veszélyezteteti a szks. fe=gyelmet.

Internacionális Szadakkőműves Le= xikon. E. Lennhoff és Oskar Posner szerkesztésében univerzális szks. lexikont ad ki az Amalthea. A mű közel 5000 szks. szakkifejezést foglal magában. A szks. kifejezéseket öt nyelven közli, fel= dolgozza 200 év részletes szks. történetét, a szks. harcait és alkotásait. A 900 oldalas hatalmas mű füzve 19, kötve 24 és 28 márka beküldése ellenében a Test= vériség útján is megrendelhető.

SZERKESZTŐI ÜZENETER

Dr. F. Gy. t. Brassó. Hálás köszönet a küldött címekért és a pontos elszámolásért. Az ötlet, alkalmi német, vagy francia szám kiadására mindenesetre figyelemreméltó. Ugy képzeljük azonban, hogy ennek még nem érkezett el az ideje. Páholyaink munkássága még nem annyira összehangolt s ennek következtében a Testvériség tartalma sem annyira kiegyensúlyozott még, hogy minden vonatkozásban kiérdemelne külföldi keletiek érdeklődését. Dolgozni fogunk azonban olyan irányban, hogy az öillet mielőbb megvalósítható legyen.

E. M. t. Nagyvárad. Kiadóhivatalunk egyáltalán nem költi magát kizárólagosan az előfizetési rendszer mellé. Több oldalról érkezett felhívásra

vezettük be ezt a rendszert is, hogy lapkezeltő t= cink munkáján egyszerűsítsünk. Ahol ez gazdasági okokból nem keresztülvihető, a példányonkénti átvétel rendje is megmaradhat. Köszönettel tudomásul vesszük, hogy lényegében az a helyzet, mintha 40 előfizető volna. Ez kiadóhivatalunkat teljesen megnyugtatja. A 30 pld. címzés volt, siettünk pótolni. Jövőben nem fog előfordulni.

S. J. t. Budapest. A dolog úgy áll, hogy kezdetben nem akartuk füzeteinket számozni, mert nem voltunk benne bizonyosak, hogy havonként rendszeresen meg tudunk e majd jelenni. Hála t= cink érdeklődésének, ma már tul vagyunk ezen az aggodalmon, de a most folyó s a lap szempontjából csonka évben már nem akartunk változtatást a külső formán. Azok számára, akiket zavar, hogy az egyes példányokon csak a megjelenés hónapja van feltüntetve, itt megírhatjuk, hogy a Testvériség I. évfolyamának 1. száma 1931 április havában, 2. száma májusban, 3. száma júniusban, 4. száma szeptemberben jelent meg és mostani, oktoberi füzeteink az 5. szám. Az előző számok mindegyikéből néhány példányt tartalékolunk. Most jelentkező megrendelők tehát visszamenőleg az áprilisi 1. számtól megkaphatják a lapot. Az 1932. naptári évben megjelent példányainkon már fel fogjuk tüntetni az év folyamot és számot is a hónap mellé, hogy e tekintetben is cslózlassunk minden esetleges zavart, vagy félreértést. Elszámolás ügyében megbízott testvérünk eddig bizonyára személyesen jelentkezett. U. U. U.

Kovács Lajos t. kényve. Kovács Lajos brassói unitárius lelkész, az Aurora páholy szónoka, „Ébresztgetés” címen kötetet bocsájt ki, melynek füzte jövedelmét a brassói unitárius templom építésére fordítja. Az Aurora p. főn estere szeretettel ajánlja Kovács Lajos tv. művét a testvérek pártfogó jóindulatába.

A KIADÓHIVATAL KÖZLÉSE

A Testvériség megrendelési és hirdetési feltételei. A Testvériség havonta egyszer, minden hónap 20.-a körül jelenik meg, a nyári július és augusztus hónapok kivételével, mikor a szks. munka is szünetel. Évente tehát tíz számot ad, a maihoz hasonló terjedelemben. Megrendeléseket csak az egyes páholyok megbízottai útján fogadunk el. A megbízott t-nél lehet egyes számok átvételére előjegyezni, mellyel a megrendelő t. kötelezi magát, hogy minden szám megjelenése után egy példányt átvesz 20 lej befizetése ellenében. Előfizetni is lehet félévre (öt száma) 100 lej, vagy egész évre (10 száma) 200 lej előzetes befizetésével a megbízott t-nél, ki az így befolyó előfizetési, illetve átvételi díjakkal havonta számol el a kiadóhivatalnak. Minden pénzküldemény Vikol Kálmán bankigazgató Cluj, Erdélyi Bank címre utalandó át, Testvériség jeltzéssel. — Hirdetési feltételek: egész borítékoldal 800, féloldal 500, negyedoldal 300, nyolcadoldal 180 lei. Kisebb hirdetést nem fogadunk el. Notice petit soronként 20 lei. Félévre feladott hirdetésnél tízsázalék, egész évre feladottnál huszsázalék engedményt ad a kiadóhivatal.

Bognár és Szántó

**Erdélyi Kereskedelmi
Részvénytársaság**

Rum-, likör-, cognac-gyár.

*

Bor- és sörnagykereskedés.

*

Borszesznagykereskedés.

**Cluj, Cal. Reg. Ferd.
Nr. 68-70-72-77**

Kiadó

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KIADÓ

Erdélyi Bank és Takarékpénztár rt.

CLUJ

Saját tőkék : Lei 118.000.000

**Fiókok : Arad,
Braşov,
Oradea,
Satu-Mare,
Sibiu,
Timişoara,
Târgu-Mureş.**

Kiadó

Kiadó

**Szerkeszti: Az Unió páholy tagjaiból delegált szerkesztőbizottság.
A szerkesztésért Mezei Sándor dr. felel. Kiadja és nyomta Lepage
könyvkereskedés könyvnyomdája.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. Baba Novac 3.